

CURTEA DE APEL CENTRU

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Teilor 4
e-mail: cac@justice.md, Tel.: /373 22/ 409 209
www.instante.justice.md

4-35/4-1416- 08.09.25

*Curtea Constituțională
mun. Chișinău
str. Al. Lăpușneanu, nr. 28*

În cadrul Curții de Apel Centru se examinează cauza de contencios administrativ, al acțiunii înaintă de Năstase Andrei împotriva Comisiei Electorale Centrale, cu privire la anularea actului defavorabil.

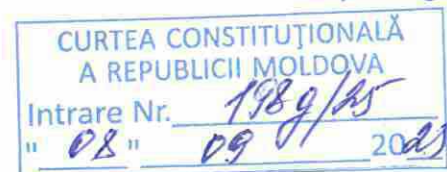
Prin încheierea Curții de Apel Centru din 05 septembrie 2025, a fost admisă cererea reprezentantului reclamantului Năstase Andrei, avocatul Sorin Corceac cu privire la sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate.

Prin urmare, Vă expediem copia încheierii nr. 3-69/25 din 05 septembrie 2025, cererea de ridicarea excepției de neconstituționalitate pentru a fi examinată conform competenței.

Totodată, menționăm că aceasta urmează a fi examinată în termeni proximi, având în vedere natura litigiului care este unul electoral.

**Presedintele interimar al
Curții de Apel Centru**

Mîra Ghenadie

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică**

1. Nume **NĂSTASE**

2. Prenume **ANDREI**

3. Adresă (va fi anonimizată)

4. Telefon, e-mail (vor fi anonimizate)

5. Reprezentant (dacă este cazul)

1. Nume **Corceac**

2. Prenume **Sorin**

3. Adresă (va fi anonimizată)

4. Telefon, e-mail (vor fi anonimizate)

A.3. Instanța de judecată

1. Denumirea instanței de judecată/sediu **CURTEA DE APEL CENTRU**

2. Judecător raportor/complet de judecată **Andrei Cașcaval**

4. Adresa instanței de judecată **mun. Chișinău, str. Teilor 4**

5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată **+37322635-305; cac@justice.md**

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

În data de 16 august 2025, Andrei Năstase a înaintat acțiune în ordinea contenciosului administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale, solicitând:

- anularea, în parte, a actului administrativ individual defavorabil, și anume a Hotărârii CEC nr. 3781/13.08.2025, în ceea ce privește sancțiunea avertismentului și obligația de virare a sumei de 115 576,65 MDL (pct. 5 și 6) din partea dispozitivă, care se referă la reclamantul Andrei Năstase;

- obligarea Comisiei Electorale Centrale să recalculeze plafonul cheltuielilor în baza rapoartelor corectate, care demonstrează respectarea limitelor legale; - suspendarea în parte, a executării actului defavorabil contestat în partea pct. 5 și 6, din partea dispozitivă care se referă la reclamantul Năstase Andrei.

În motivarea cererii reclamantul a indicat că, prin pct.5 și 6 din Hotărârea CEC nr.3781/13.08.2025, s-a aplicat sancțiunea avertismentului grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului independent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, domnul Andrei Năstase, desemnat de adunarea cetățenilor, pentru nerespectarea art. 54 alin. (6), lit. d) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 66 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023, conform celor constatate în subpunctul 3.2 din partea motivată a prezentei hotărâri.

Totodată, s-a somat domnul Andrei Năstase, candidat independent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, în calitate de succesori de drepturi și obligații al grupului de inițiativă pe care l-a constituit, să verse în bugetul de stat suma de 115 576,65 MDL (contravaloarea declarată a veniturilor sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte sau servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială), încasate sub formă de donații de la persoane fizice cu încălcarea art. 54 alin. (6) lit. d) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 66 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023, fapt constat în subpunctul 3.2 din partea motivată a prezentei hotărâri, să informeze despre măsurile întreprinse până cel mai târziu la data de 16 august 2025, ora 17:00, și să prezinte documentele ce confirmă virarea în bugetul de stat a sumei menționate.

Comunicăm că prin hotărârea CEC cu privire la cererea de înregistrare a grupului de inițiativă pentru susținerea candidatului la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, domnul Andrei Năstase, din 22 iulie 2025, nr. 3672, a fost înregistrat grupul de inițiativă, în număr de **55 de persoane**, pentru colectarea semnăturilor în susținerea domnului Andrei Năstase în calitate de candidat la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, desemnat de adunarea cetățenilor; a fost confirmat în calitate de conducător al grupului de inițiativă domnul Andrei Năstase, cu responsabilitatea de a ține evidența repartizării listelor de subscripție între membrii grupului de inițiativă; ... a fost dispus că grupul de inițiativă va colecta semnăturile susținătorilor până la data de 19 august 2025, inclusiv, în conformitate cu art. 65 și 113 din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 64 - 69 din Regulamentul privind constituirea și

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

înregistrarea grupurilor de inițiativă, întocmirea, prezentarea și verificarea listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3641/2025.”

Demarând activitățile legale de acumulare a semnăturilor și înaintându-le la CEC pentru confirmare/validare, am realizat atât activități de acumulare a unor fonduri cât și de cheltuire a lor, prezentând rapoartele corespunzătoare, după cum se expune mai detaliat în cererea de chemare în judecată, doar că rapoartele se cereau permanent de a fi corectate, pentru a conveni exponenților CEC, care ne determinau să includem ca și remunerare și activitățile gratuite ale celor 55 membri ai grupului de inițiativă, ceea ce a atras stabilirea unei sume mari ca și cheltuieli, dar care nu au existat efectiv.

Totodată, în procesul formulării acțiunii și demarării activităților de judecare a ei au fost atestate premise pentru a declanșa procedura de declarare a neconstituționalității unor prevederi din Codul electoral, în partea referitoare la finanțarea grupurilor de inițiativă pentru susținerea unui pretendent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

În acest sens reclamantul a adresat Curții de Apel Centru în ședința din 25 august 2025 o cerere privind ridicarea, în temeiul art. 12/1 CPC, a excepției de neconstituționalitate a art. 53 alin. (1), (3) și (5) Cod electoral, cu anexarea sesizării Curții Constituționale, solicitare admisă de instanța de judecată prin încheierea din 25 august 2025.

Astfel, obiectul sesizării Curții Constituționale a reclamantului au servit dispozițiile art.53 alin. (1), (3) și (5) Cod electoral, potrivit cărora:

”(1) Plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” constituie 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.

(3) La stabilirea plafonului general al mijloacelor ce pot fi virate în contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, Comisia Electorală Centrală determină coeficientul după formula: plafonul general al mijloacelor financiare pe țară calculat conform alin. (1) se împarte la numărul total de alegători din țară stabilit la data adoptării hotărârii prevăzute la alin. (2).

(5) Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” se stabilește de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit la alin. (3) la numărul maxim de semnături necesare a fi colectate de către grupul de inițiativă pentru susținerea unui candidat la o funcție electivă sau pentru inițierea unui referendum.”

Utilizând și conducându-se de aceste reglementări legale CEC a aprobat hotărârea cu privire la stabilirea plafonului mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Destinat grupului de inițiativă pentru susținerea candidatului independent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova în cadrul alegerilor parlamentare din data de 28 septembrie 2025, nr.3666 din 19 iulie 2025, prin care a stabilit:

„Potrivit art. 53 alin. (1) – (3) și (5) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 20 și 21 sbp. 1) și 2) din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1185/2023, plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul „Destinat grupului de inițiativă”

constituie 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv; plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul „Destinat grupului de inițiativă” se stabilește de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit de Comisie la numărul maxim de semnături necesare a fi colectate de către grupul de inițiativă pentru susținerea unui candidat la o funcție electivă; coeficientul se calculează după formula: plafonul general al mijloacelor financiare pe țară se împarte la numărul total de alegători din țară stabilit la data adoptării prezentei hotărâri.

Astfel, conform art. 1 alin. (1) din Legea bugetului de stat pentru anul 2025 nr. 310/2024, modificat prin Legea nr. 188/2025 (publicată în Monitorul Oficial Nr. 379-380, art. 493 din 18.07.2025), veniturile la bugetul de stat pentru anul 2025 au fost aprobate în sumă de 75 932 486,3 mii de lei. Plafonul general la nivel național în mărime de 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul 2025 constituie 75 932 486,30 lei.

În conformitate cu art. 113 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, pentru a fi înregistrat de către Comisia Electorală Centrală, candidatul independent prezintă liste de subscripție care conțin semnăturile a cel puțin 2 000 și cel mult 2 500 de susținători cu drept de vot. Prin derogare de la această prevedere, o candidată femeie prezintă semnăturile a cel puțin 1 000 și cel mult 2 500 de susținători cu drept de vot.

Ca bază de raportare pentru stabilirea coeficientului s-a luat plafonul general la nivel național de 75 932 486,30 lei împărțit la numărul total de alegători înscriși în Registrul de stat al alegătorilor, care la data de 19 iulie 2025 constituie 3 297 738, iar după efectuarea operației de împărțire, coeficientul rezultat este în mărime de 23,025627354 lei.

Prin înmulțirea coeficientului în mărime de 23,025627354 lei cu numărul maxim de 2 500 de semnături, necesare a fi colectate de către grupul de inițiativă pentru susținerea unui candidat la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, obținem plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul „Destinat grupului de inițiativă” în mărime de 57564,07 lei.”

Ca rezultat, reclamantul a fost limitat la suma de doar 57564,07 lei maxim ce pot fi cheltuiți efectiv și real pentru a acumula un număr de 2500 de semnături.

Pe rolul Curții de Apel Centru se află spre judecare în fond cauza la cererea lui Andrei Năstase împotriva hotărârii CEC nr. 3781 din 13.08.2025, dosarul nr. 2-25117366-02-3-18082025, judecător-raportor A. Cașcaval, în cadrul căreia a înaintat cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate a normelor citate supra.

Ulterior admiterii cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 53 alin. (1), (3) și (5) Cod electoral, în carul examinării cauzei în fond, s-a constatat că pârâtul își axează poziția procedurală în special pe dispozițiile art. 53 alin. (1¹) Cod electoral, introdus prin Legea nr. 100 din 13 iunie 2025, în vigoare din 14 iunie 2025, potrivit căruia:

„(1¹) În limita plafonului prevăzut la alin.(1) se includ și donațiile sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, precum și lucrările ori serviciile prestate în mod gratuit sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață.”

Astfel, pârâtul insistă în cadrul procesului judiciar că în temeiul acestei norme activitatea voluntarilor la colectarea semnăturilor urmează a fi apreciate ca fiind „servicii prestate în mod

gratuit”, ce urmează a fi inclusă în limita plafonului prevăzut de art. 53 alin. (1) Cod electoral, opinie contrată de reclamant prin faptul că art. 1 al Codului electoral, definind noțiunile de finanțare a campaniilor electorale și finanțare a grupurilor de inițiativă face o diferențiere între acțiunile de voluntariat și serviciile prestate gratuit.

Prin urmare, apreciez că și reglementările legale citate contravin expres normelor din Constituția Republicii Moldova, după cum mă voi expune infra.

C. Obiectul sesizării³

Subsemnatul, formulez prezenta sesizare privind verificarea, suplimentar celor deplânse anterior, expuse la art. 53 alin. (1), (3) și (5) din Codul electoral nr. 325/2022, și a celor expuse la art. 53 alin. (1¹) din Codul electoral nr. 325/2022, normă introdusă prin Legea nr. 100 din 13 iunie 2025, în vigoare din 14 iunie 2025:

”(1¹) În limita plafonului prevăzut la alin.(1) se includ și donațiile sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, precum și lucrările ori serviciile prestate în mod gratuit sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață.”

În partea includerii în plafonul general prevăzut la alin.(1) al art. 53 Cod electoral a valorii evaluate a activității de voluntariat în contul „Destinat grupului de inițiativă” prin raportarea rigidă la veniturile bugetului de stat și la numărul alegătorilor, plafon care pentru anul 2025 constituie 57.564,07 lei.

Astfel, textul normei citate, care extinde plafonul extrem de mic expus la art. 53 alin. (1) Cod electoral în coraport cu cheltuielile efective ce trebuie să fie suportate pentru a acumula un număr de 2500 de semnături și cu valoarea evaluată, dar neachitată, a activităților de voluntariat ce nu sunt legate de prestarea unor servicii cu titlu gratuit, este, în opinia noastră, excesiv de restrictiv, inaccesibil și imprevizibil, ceea ce contravine art.38 și art. 61 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova prin instituirea unei incertitudini de aplicare a Legii și, astfel, a unor limitări abuzive și contrare jurisprudenței CtEDO în domeniul protecției dreptului persoanei de a fi ales, după cum v-om expune mai jos.

Remarcăm că și prezenta cerere corespunde criteriilor de admisibilitate stabilite prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, cum urmează:

- 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- 2) excepția este ridicată de una din părți sau de reprezentantul acesteia;
- 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Țin să menționez că anume în baza acestor prevederi legale a fost determinat plafonul maxim admisibil al cheltuielilor ce pot fi efectuate de grupul de inițiativă, și că anume pentru încălcarea lor reclamantul a fost sancționat în baza actului administrativ contestat în instanța de judecată competentă – Curtea de Apel Centru.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratione materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

După cum am menționat mai sus, normele legale a căror neconstituționalitate se invocă prin sesizarea inițială și prin prezenta sesizare aduc o atingere dreptul de a fi ales, garantat de Constituție, stabilit prin art.38 alin. (1) și (2), unde se consacră dreptul cetățenilor de a participa la guvernare, inclusiv prin dreptul de a fi aleși. Acest drept fundamental nu poate fi golit de conținut prin impunerea unor constrângeri financiare care fac imposibilă, în practică, desfășurarea activităților indispensabile colectării semnăturilor de susținere a candidaturii.

Or, pentru a avea posibilitatea de a concura pentru funcția electivă de deputat în parlamentul Republicii Moldova, concurentul independent (persoana fizică), trebuie să acumuleze un număr de 2500 semnături.

Colectarea semnăturilor pentru un candidat independent presupune: mobilizarea voluntarilor și a colectorilor; cheltuieli de transport pe teritoriul Republicii Moldova; logistică administrativă minimă.

Aceste costuri pot depăși ușor plafonul deja stabilit, iar includerea în acest plafon și a valorii evaluate, dar nesuportate, a activității de voluntariat pentru colectarea semnăturilor, nelegate de prestarea unor servicii cu titlu gratuit, face imposibilă respectarea plafonului stabilit de 57.564,07 lei care, în acest mod, face ca dreptul constituțional să fie unul derizoriu și transformă dreptul de a candida într-un drept pur teoretic și iluzoriu.

Acest efect este realizat nu doar prin instituirea plafonului propriu-zis, după cum s-a specificat în sesizarea inițială, ci și prin instituirea unor condiții ambigui, incerte, interpretabile, ce nu corespund exigențelor instituite pentru actul legislativ de previzibilitate și accesibilitate a Legii, inclusiv conform jurisprudenței CtEDO.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale a Republicii Moldova (de ex. HCC nr. 55/1999, HCC nr. 7/2016, HCC nr. 11/2019), orice restrângere a drepturilor electorale trebuie să fie:

1. prevăzută de lege,
2. să urmărească un scop legitim,
3. să fie proporțională și necesară într-o societate democratică.

În speță, reglementările legale citate, care, prin aplicarea lor strict-o sensu, au atras determinarea plafonului de cheltuieli de 57.564,07 lei, în care Comisia Electorală Centrală include și contravaloarea evaluată a activităților de voluntariat, nu îndeplinesc condiția proporționalității.

Realitatea socială și politică demonstrează că pentru colectarea a până la 2.500 de semnături, candidatul trebuie să mobilizeze voluntari (activitatea cărora nu este remunerată în nici un mod), să acopere cheltuieli de transport, logistică, materiale tipărite, eventual remunerații pentru colectori, precum și costuri administrative, precum și cheltuieli pentru promovare în rețelele de socializare. Estimările obiective ale costurilor (care ar putea depăși 200.000–300.000 lei) arată că plafonul actual face practic imposibilă colectarea semnăturilor, decât în mod formal și limitat, fapt agravat și de includerea în acest plafon a contravalorii evaluate, dar neachitate, a activității voluntarilor.

Astfel, reglementările legale contestate creează o barieră artificială, transformând un drept constituțional într-un drept teoretic și iluzoriu, ceea ce contravine jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Amintim că în jurisprudența CEDO există unele hotărâri relevante prezentei spețe.

În cauza *Tanase c. Moldovei* (Marea Cameră, 2010), Curtea a subliniat că restricțiile în materie electorală trebuie analizate prin prisma principiului proporționalității și nu pot goli de conținut dreptul de a fi ales.

În cauza *Zdanoka c. Letoniei* (2006), s-a reținut că statul are o anumită marjă de apreciere în reglementarea condițiilor electorale, dar aceasta nu este nelimitată, iar restricțiile care afectează însăși esența dreptului sunt inadmisibile.

De asemenea, în cauza *Russian Conservative Party of Entrepreneurs și alții c. Rusia* (2007), Curtea a constatat că barierele excesive impuse partidelor și candidaților (inclusiv financiare) contravin art. 3 Protocolul nr. 1 la CEDO, care garantează dreptul la alegeri libere.

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

Aplicând aceste principii, plafonul actual în Republica Moldova, care reduce resursele financiare la un nivel neacoperitor, reprezintă o restrângere disproporționată și lipsită de raționalitate.

Totodată, relevante cauzei date sunt și constatările formulate anterior de Curtea Constituțională în alte cauze, fiind vorba despre Hotărârea nr. 32/2015, în care Curtea a menționat că accesul la procesul electoral trebuie să fie efectiv și real, nu formal.

Mai mult, în hotărârea nr. 11/2019, Curtea a subliniat că „legislatorul nu poate reglementa condiții care, în mod indirect, ar goli de conținut drepturile electorale garantate constituțional”.

Or, plafonul de 57.564,07 lei, raportat la posibilitatea legală ca fiecare membru al grupului să poată dona până la 96.000 lei, demonstrează o contradicție internă a legislației, care permite acumularea de resurse, dar interzice cheltuirea lor. Aceasta constituie o încălcare evidentă a principiului securității juridice și al previzibilității legii.

Prin stabilirea plafonului maximal de 57.564,07 lei, legiuitorul și Comisia Electorală Centrală au instituit o limitare care face imposibilă, în practică, exercitarea dreptului de a candida independent.

Nu în ultimul rând facem referire la contradicția internă a legislației. Or, potrivit art. 57 alin. (4) din Codul electoral, o persoană fizică poate dona până la 6 salarii medii lunare pe economie, ceea ce pentru anul 2025 constituie circa 96.000 lei. În aceste condiții, o singură donație legală depășește plafonul total al cheltuielilor admise pentru întreg grupul de inițiativă. Această incoerență legislativă afectează principiul securității juridice și creează confuzie în aplicarea normelor.

În contradictoriu, norma contestată prevede că *în limita plafonului prevăzut la alin.(1) se includ și donațiile sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, precum și lucrările ori serviciile prestate în mod gratuit sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață*, fără a expune vreo noțiune a serviciilor ce cad sub incidența acestei norme, fără a oferi vreo claritate privind includerea sau nu a contravalorii evaluate subiectiv a activității de voluntariat, fapt ce oferă autorității publice posibilitatea de a acționa arbitrar și de a extinde aplicabilitatea acestei norme, fapt ce denotă că textul normativ vizat nu corespunde condiției de previzibilitate, rezultate din art. 61 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova și din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, în cauzele examinate de CtEDO Rotaru împotriva României, hotărârea CEDO din 04.05.2000, Milojević și alții c. Serbiei, hotărârea din 12.01.2016, cererile conexe 43519/07, 43524/07 și 45247/07, etc., instanța europeană a instituit noțiunea de previzibilitate și accesibilitate a Legii, reținând că *„în privința condiției ca ingerința să fie prevăzută de lege, Curtea a reiterat practica sa constantă în sensul că expresiile „prevăzută de lege” și „în conformitate cu legea” din cuprinsul art. 8 din Convenție nu impun numai ca măsura impusă să aibă o anumită bază în legea națională ci se referă, de asemenea, la calitatea legii în discuție. Legea trebuie să fie atât accesibilă în mod adecvat cât și previzibilă, adică formulată cu*

suficientă precizie pentru a permite unui individ, dacă este nevoie cu consiliere adecvată, să își adapteze comportamentul.

Pentru ca legea națională să îndeplinească aceste criterii trebuie ca aceasta să ofere un anumit nivel de protecție legală contra interferenței arbitrare a autorităților asupra drepturilor protejate de Convenție. În aspectele care privesc drepturi fundamentale, ar fi contrar regulilor statului de drept, a cărui existență constituie unul dintre principiile de bază ale unei societăți democratice, consacrată de Convenție, ca o posibilitate legală de a decide să fie acordată puterii executive în termenii unei puteri nelimitate. Pe cale de consecință, legea trebuie să indice cu suficientă claritate scopul oricărei puteri discreționare conferite autorității competente și maniere de exercitare”

În cauza Sunday Times c. Marii Britanii, cererea nr. 6538/74, CtEDO a reținut că „legea să îndeplinească două condiții suplimentare. În primul rând legea trebuie să fie suficient accesibilă, în sensul în care orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normelor juridice aplicabile într-o situație dată. În al doilea rând, norma legală trebuie să fie previzibilă, adică să fie enunțată cu suficientă claritate pentru a permite persoanei să își regleze conduita. Legea trebuie să determine cu un anumit grad de precizie situațiile în care este aplicabilă și consecințele încălcării sale”.

În acest context relevăm că potrivit anexei la raportul Comisiei juriice, numiri și imunități nr. CJ06-46 din 30 aprilie 2025 la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (combaterea eficientă a fenomenului corupției electorale și aspectele conexe acestuia) nr. 381 din 17.12.2024 (lectura II), la pct. 65 se specifică că Centrul de analiză și prevenire a corupției a propus excluderea prevederilor normei date pe motivul unei formulări ambigue, ce admite interpretări abuzive, norme de prisos, iar CNA a propus reconsiderarea prevederilor acestei norme.

Deși în aceeași anexă se specifică că s-a luat act de propunerile CAPC și CNA, textul inițial al completării art. 53 cu alin. (1¹) din Codul electoral a rămas neschimbat și la fel de imprevizibil.

Relevant în acest context este că prin aplicarea art. 53 alin. (1¹) din Codul electoral Comisia Electorală Centrală a impus reclamantului achitarea la bugetul de stat a sumei de 115 576,65 lei, ce constituie valoarea evaluată a activității de voluntariat pe care reclamantul nu a achitat-o, de fapt, voluntarilor, iar aceștia nu au încasat o astfel de sumă, astfel încât aplicarea art. 53 din Codul electoral, inclusiv a alin. (1), (1¹), (3) și (5), au generat ilicit încălcarea drepturilor reclamantului oferite de art. 38, art. 54 și art. 61 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, dar și sarcini pecuniare improprii pentru acesta.

În lumina acestor precedente, prevederile legale contestate, care stabilesc un plafon foarte mic de cheltuieli, este o barieră excesivă și nejustificată, includerea în acest plafon și a contravalorii evaluate a activităților de voluntariat (altele decât serviciile prestate gratuit) afectează drepturile reclamantului de a fi ales (art. 38 al Constituției), la neadoptarea legilor ce constrâng exercițiul unor drepturi sau libertăți (art. 54 al Constituției) și de a beneficia de legi previzibile în domeniul electoral (art. 54 și art. 61 alin. (2) ale Constituției).

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

- cererea de chemare în judecată cu anexe.
- copia hotărârii CEC din 13.08.2025;
- raportul Comisiei juridice, numiri și imunități din 30.04.2025, cu extrasul din anexa la raport, în privința Legii nr. 100 din 13.06.2025, prin care s-a inclus la art. 53 Cod electoral alin. (1¹);
- copia sesizării Curții Constituționale din 25.08.2025;
- copia încheierii Curții de Apel Centru din 25.08.2025, nr. 3-69/25.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, fapt pentru ce semnez la final.

Sorin Corcea, avocat

03 septembrie 2025

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

Dosarul nr. 3-69/25
2-25117366-02-3-18082025

ÎNCHEIERE

05 septembrie 2025

municipiul Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componența:

Președintelui completului, judecător
Judecători
Grefier

Sîrbu Victoria
Bagrin Lucia și Cașcaval Andrei
Morozov Sabrina

examinând în ședință publică, cererea înaintată de avocatul Corceac Sorin, în interesele reclamantului Năstase Andrei, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de Năstase Andrei împotriva Comisiei Electorale Centrale, cu privire la anularea pct. 5 și 6 din Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3781 din 13 august 2025 și obligarea Comisiei Electorale Centrale să recalculeze plafonul cheltuielilor în baza rapoartelor corectate,

a c o n s t a t a t :

La 16 august 2025, Năstase Andrei a înaintat acțiune în ordine de contencios administrativ (contestație în materie electorală) împotriva Comisiei Electorale Centrale, solicitând:

- anularea în parte a Hotărârii CEC nr. 3781 din 13 august 2025, în ceea ce privește sancțiunea avertismentului și obligația de virare a sumei de 115 576,65 lei (pct. 5 și 6 din dispozitiv), care se referă la reclamantul Năstase Andrei;
- obligarea Comisiei Electorale Centrale să recalculeze plafonul cheltuielilor în baza rapoartelor corectate, care confirmă respectarea limitelor legale.

În cadrul ședinței de judecată din 25 august 2025, avocatul Corceac Sorin, acționând în interesele reclamantului Năstase Andrei, a depus o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 53 alin. (1), (3) și (5) din Codul electoral, în partea ce vizează stabilirea plafonului general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Destinat grupului de inițiativă”.

Conform încheierii Curții de Apel Centru din 25 august 2025, a fost admisă cererea avocatului Corceac Sorin, în interesele reclamantului Năstase Andrei și, respectiv, ridicată excepția de neconstituționalitate, cu remiterea în adresa Curții Constituționale, sesizarea depusă de avocatul Corceac Sorin, în interesul reclamantului Năstase Andrei, privind controlul constituționalității prevederilor art. 53 alin. (1), (3) și (5) Cod electoral.

La 29 august 2025, Curtea Constituțională a emis decizia de inadmisibilitate a sesizării depusă de avocatul Corceac Sorin, în interesul reclamantului Năstase Andrei, privind controlul constituționalității prevederilor art. 53 alin. (1), (3) și (5) Cod electoral, înregistrată cu nr. 191g/2025.

Ulterior, în cadrul ședinței de judecată stabilită pentru data de 03 septembrie 2025, după încetarea efectelor care au generat întreruperea examinării cauzei aflată la faza finalizării, avocatul Corceac Sorin, acționând în interesele reclamantului Năstase Andrei, a depus o altă cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, a prevederilor art. 53 alin. (1¹) Cod electoral.

În esență, partea reclamantă a indicat că la caz sunt întrunite condițiile stabilite de lege pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, și anume: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către reclamant și reprezentantul acestuia; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

În cadrul ședinței de judecată din 05 septembrie 2025, avocat Corceac Sorin și reclamantului Năstase Andrei, au pledat pentru admiterea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Reprezentanții Comisiei Electorale Centrale: Cuciuc Alexandru și Botnari Stanislav, au solicitat respingerea demersului înaintat.

Studiind cererea înaintată de avocatul Corceac Sorin, în interesele reclamantului Năstase Andrei, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității a unor prevederi legale, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră că cererea urmează a fi admisă, cu remiterea sesizării spre examinare Curții Constituționale, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 195 Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

Potrivit art. 12¹ alin. (1)-(5) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională; - La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate; - Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile; - Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei; - Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de

4

lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Potrivit art. 134 din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova, care garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Totodată, în corespundere cu art. 135 din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Conform § 79 - 80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, „*controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil*”.

Potrivit § 82 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, „*judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate*”.

În § 83 al aceleiași hotărâri, Curtea a reținut că „*verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82*”.

De asemenea, potrivit § 88 din hotărâre, Curtea observă că, „*potrivit prevederilor legale, încheierea prin care se refuză ridicarea excepției nu poate fi contestată separat cu recurs, ci doar odată cu fondul cauzei. În aceste condiții, deși excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată la orice etapă a procesului până la pronunțarea hotărârii și în cadrul oricărei instanțe în ordinea exercitării căilor de atac (judecătorii, Curți de Apel, Curtea Supremă de Justiție), Curtea reține că, în vederea asigurării celerității procesului, părțile trebuie să aibă posibilitatea procesuală de a contesta separat cu recurs încheierea judecătorului ordinar de respingere a cererii de ridicare a excepției. Din aceste considerente, Curtea va emite o Adresă Parlamentului, în vederea reglementării procedurii de contestare a acestor încheieri*”.

Completul judiciar relevă că pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, este necesară întrunirea cumulativă a condițiilor imperative prevăzute la art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, enunțat în prezenta încheiere, care, de altfel, rezultă și din hotărârea nominalizată a Curții Constituționale.

La caz, obiectul excepției de neconstituționalitate, invocat de avocatul Corceac Sorin, în interesele reclamantului Năstase Andrei, îl constituie dispozițiile art. 53 alin. (1)¹ Cod electoral, care reglementează:

(1)¹ În limita plafonului prevăzut la alin. (1) se includ și donațiile sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, precum și lucrările ori serviciile prestate în mod gratuit sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață.

De altfel, Completul judiciar constată că, aceste prevederi fac parte din categoria actelor normative cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, susceptibile de controlul de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională. Totodată, excepția a fost ridicată de o parte în proces, respectiv de reclamant prin reprezentantul său, ceea ce corespunde cerințelor legale privind titularii excepției. În plus, normele contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, dat fiind că acestea reglementează plafonul mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul destinat grupului de inițiativă – aspect aflat în legătură directă cu obiectul litigiului. De asemenea, Completul judiciar atestă inexistența unei hotărâri anterioare a Curții Constituționale care să se fi pronunțat asupra dispozițiilor contestate, condiție care, de asemenea, este întrunită.

Astfel, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ conchide că, în speță, sunt întrunite cumulativ condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite la art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă și dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale, în special prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016.

Completul judiciar menționează că cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor de drept indicate *supra*, constituie o prerogativă a părții din proces, la caz, a reclamantului Năstase Andrei, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprie instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

Din considerentele enunțate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de avocatul Corceac Sorin, în interesele reclamantului Năstase Andrei, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale.

Totodată, ca efect al admiterii cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră necesar să amâne pledoariile până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, în temeiul dispozițiilor art. 12¹ alin. (3) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu prevederile art. 195 și 230 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 12¹, 269 - 270 din Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

d i s p u n e:

Se admite cererea avocatului Corceac Sorin, în interesele reclamantului Năstase Andrei, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

6

Se ridică excepția de neconstituționalitate și se remite Curții Constituționale sesizarea depusă de avocatul Corceac Sorin, în interesul reclamantului Năstase Andrei, privind controlul constituționalității prevederilor art. 53 alin. (1¹) din Codul electoral.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,
judecător

Sîrbu Victoria

Judecători

Bagrin Lucia

Cașcaval Andrei